

КОНЦЕПЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗНАНЬ

ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ
ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ПРОЄКТНИЙ ДОКУМЕНТ

“

Ми живемо у світі, де ідеї, творчість і технології мають цінність та здатні забезпечити конкурентні переваги та прибуток. І саме тому важливо ще зі школи навчати дітей, як захищати свої ідеї, поважати чужі розробки та розуміти, як працює інтелектуальна власність. Щоб допомогти молоді краще орієнтуватися у світі інтелектуальної власності та інновацій важливо послідовно та системно впроваджувати Концепцію впровадження основ інтелектуальної власності у школах. Її мета – не лише дати базові знання, а й допомогти дітям розкрити свої таланти, навчитися креативити з користю, планувати своє майбутнє більш усвідомлено та бачити в собі потенціал для змін. Це – крок до того, щоб кожна дитина в Україні знала: твоя ідея – це сила. І якщо ти знаєш, як її захистити – ти вже на півдорозі до успіху.

”

Директор Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»

Олена ОРЛЮК

“

Успішність реалізації Концепції з впровадження основ інтелектуальної власності у школах залежить перш за все від вчителів. Саме вчителі є ключем до того, як діти зрозуміють і відчують важливість охорони творів, брендів, винаходів тощо. Але перед тим, як передавати ці знання, педагогам важливо самостійно розібратися з тим, які права на інтелектуальну власність належать їм. Вчитель – це не лише наставник, а й творець: урок, методичка чи презентація – усе це їхній результат інтелектуальної, творчої діяльності. Знання про інтелектуальну власність дає можливість інтегрувати ці теми в будь-який предмет. І саме завдяки підтримці, натхненню та прикладу вчителя діти починають креативити, творити та шукати свої ідеї. Бо інтерес учня часто починається з того, як «запалює» його вчитель.

”

Ольга КУЛІНІЧ

Начальник департаменту «Академія інтелектуальної власності» Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»

Зміст

Передмова	4
1. Виклики, що потребують вирішення	5
2. Мета Концепції та строк реалізації	7
3. Шляхи та способи досягнення мети Концепції	8
4. Очікувані результати	14
5. Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів	15
Післямова	16

Передмова

У 2024 році Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій розпочав реалізацію спеціального проєкту «Ключ до інноваційної освіти: впровадження основ інтелектуальної власності у середню освіту».

Метою проєкту є підвищення правової культури та обізнаності учасників освітнього процесу в сфері інтелектуальної власності. Йдеться про базові знання: як визначати об'єкти інтелектуальної власності, як набувати та забезпечувати охорону прав на них, як уникати порушень і як використовувати ці права у практичному житті.

Проєкт триватиме до 2030 року і передбачає системну інтеграцію знань з інтелектуальної власності в навчальний процес.

Щоб краще зрозуміти потреби освітян, з вересня 2024 по лютий 2025 року було проведено всеукраїнське опитування серед учителів середніх і позашкільних закладів освіти. На основі отриманих результатів підготовлено інформаційно-аналітичне дослідження, у якому визначено рівень обізнаності вчителів, наявні практики викладання тем з інтелектуальної власності, а також окреслено потребу у фаховій підтримці й навчальних ресурсах.

Висновки дослідження лягли в основу розробки Концепції впровадження знань про інтелектуальну власність у закладах середньої та позашкільної освіти.

Цей документ створено як науково-методичну базу, що має стати орієнтиром для поступового, послідовного та змістовного впровадження знань з інтелектуальної власності в сучасну освітню систему та пропонується до обговорення серед освітянської спільноти.

**Скануйте QR-код для
ознайомлення з Інформаційно-
аналітичним дослідженням щодо
рівня обізнаності вчителів про
права інтелектуальної власності**

1. Виклики, які потребують вирішення

Зі стрімким розвитком цифрових технологій та інтеграцією інновацій у різні сфери діяльності, система освіти зазнає значної трансформації, зокрема й у сфері інтелектуальної власності. Зростання обсягів інформації, швидкий обмін даними та використання цифрових платформ створюють нові можливості для творчості та інновацій, водночас підвищуючи ризики порушень прав інтелектуальної власності. У цьому контексті важливою складовою освітнього процесу є формування в дітей розуміння основ інтелектуальної власності, а також забезпечення відповідного рівня знань і навичок вчителів.

Водночас залишається низка актуальних проблем, які потребують розв'язання для ефективного розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні. Слід звернути увагу на схильність до винахідництва та творчий потенціал дітей, що є основою для майбутнього науково-технічного рівня розвитку держави, адже саме молоде покоління, ставши дорослими, визначатиме напрямки розвитку країни, формуватиме її історію та стратегічні цілі. Діти, які здатні генерувати нові ідеї, шукати нестандартні рішення та впроваджувати інновації, стануть рушійним механізмом, що забезпечить прогрес і стабільність держави. Винахідники, що сьогодні реалізують свої таланти, завтра формуватимуть нові вектори розвитку та визначатимуть тенденції розвитку в сферах економіки, науки та технологій. Підтримка їхніх креативних здібностей є інвестицією в майбутнє, яке дозволить Україні стати потужною, інноваційною та конкурентоспроможною державою на міжнародній арені.

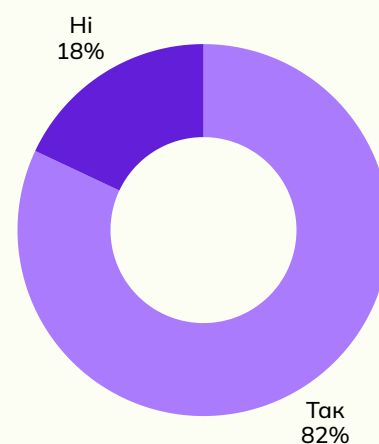
Використання сучасних методик навчання, зокрема **STEM-технологій, цифрового дизайну та інших інноваційних підходів**, привертає увагу юного покоління та стимулює розвиток креативного мислення. У зв'язку з цим вчителі оновлюють свої підходи до викладання, враховуючи потреби сьогодення. Вони адаптують навчальні програми до нових реалій, створюючи сприятливе середовище для розвитку креативності учнів, яке дозволяє їм не лише здобувати знання, а й проявляти свої таланти через інноваційні методи та технології.

Вірно розставлені акценти під час навчання, в тому числі зосередження уваги на інтелектуальній та творчій діяльності учнів, а також її проявах у різноманітних сферах життя, сприятимуть формуванню усвідомленого ставлення до прав творців та важливості охорони результатів своєї праці. Це дозволить майбутнім креаторам та винахідникам не лише реалізовувати свої ідеї, але й розуміти цінність та необхідність охорони та захисту власних прав у сучасному світі.

В закладах середньої та позашкільної освіти недостатньо динамічно відбувається модернізація освітнього процесу, зокрема в інтеграції знань про інтелектуальну власність. Це призводить до того, що учні та вчителі не мають доступу до сучасних інструментів, методик і технологій, які сприяють розвитку креативного та інноваційного мислення. Відсутність системного підходу до викладання основ інтелектуальної власності в рамках освітніх та наукових програм не дає учням можливість усвідомити важливість захисту результатів своєї праці, а також розвинути необхідні навички для подальшої реалізації своїх інноваційних ідей.

Окрім того, відсутня достатня підготовка вчителів у галузі інтелектуальної власності, а також бракує спеціалізованих методичних матеріалів і навчальних ресурсів, які б допомогли впровадити тематику про інтелектуальну власність у навчальний процес. Це обмежує здатність учителів не тільки передавати основні поняття і принципи захисту інтелектуальної власності, але й виховувати в учнях культуру поваги до прав творців, що є важливим для розвитку креативності та інноваційного мислення в майбутньому.

За результатами **інформаційно-аналітичного дослідження** щодо рівня обізнаності вчителів про права інтелектуальної власності, що було проведено УКРНОІВІ з вересня 2024 року по лютий 2025 року за участі 9555 респондентів, можна зазначити, що **82%** вчителів, які брали участь в опитуванні, підтвердили, що їм доводилося роз'яснювати учням їхні права та обов'язки щодо створених ними творінь.

Чи доводилося Вам роз'яснювати учням їхні права та обов'язки щодо створених ними творінь?

Це зазвичай відбувається під час реалізації проєктних робіт або творчих завдань, коли учні розробляють оригінальні твори, такі як есе, малюнки, презентації чи наукові дослідження для Малої академії наук України тощо.

Чи проходили Ви курси або тренінги, пов'язані з інтелектуальною власністю?

Такі роз'яснення також проводяться у випадках, коли учні використовують чужі матеріали без посилання на автора та джерело публікації або копіюють чужі роботи. Однак, тільки **43%** респондентів вказали, що вже проходили курси або тренінги, присвячені вивченню тематики інтелектуальної власності, що свідчить про розуміння важливості цих знань для подальшої ефективної роботи з учнями.

Водночас, незважаючи на позитивну динаміку в підвищенні кваліфікації, більшість педагогів зазначають потребу в подальшому удосконаленні матеріально-технічної бази та методичних ресурсів для впровадження знань і навичок з інтелектуальної власності в освітній процес.

Тому, проблема, яка потребує розв'язання, полягає в низькому рівні обізнаності населення щодо знань з основ інтелектуальної власності, зокрема серед молоді, що є наслідком таких факторів:

01

Відсутність інтегрованого та системного навчання з тематики інтелектуальної власності в закладах середньої та позашкільної освіти;

02

Обмежений доступ до актуальної інформації та ресурсів, що сприяють набуттю знань і навичок у сфері інтелектуальної власності;

03

Недостатнє інформування учнів та вчителів про основи охорони прав інтелектуальної власності, яке включає як базові принципи захисту авторських прав, так і механізми їх комерціалізації;

04

Недостатня інтеграція тематики з інтелектуальної власності у навчальні та науково-дослідні програми, що призводить до відсутності у підростаючого покоління уявлення про важливість та захист інтелектуальних прав у сучасному інформаційному суспільстві.

2. Мета Концепції та строк реалізації

Метою Концепції є впровадження знань про інтелектуальну власність у закладах середньої та позашкільної освіти, що сприятиме вихованню правосвідомого суспільства, зокрема підвищенню обізнаності дітей про важливість і значення інтелектуальної власності, а також розвитку навичок охорони власних творчих рішень.

Пріоритетними завданнями **Концепції** є:

- підвищення кваліфікації вчителів з тематики інтелектуальної власності, що включає набуття ними необхідних знань і навичок для розуміння власного статусу як суб'єктів права на інтелектуальну власність та здатності інтегрувати ці знання в навчальні програми предметів, які вони викладають;
- розробка та вдосконалення методології викладання тематики з інтелектуальної власності в закладах середньої та позашкільної освіти;
- підвищення правової грамотності, розвитку культури дотримання прав на інтелектуальну власність та формування в учнів розуміння власного статусу як творців інтелектуальної власності та можливостей для комерціалізації прав на власні творіння;
- створення бази навчальних матеріалів, які забезпечать доступ до ресурсів, що підвищують ефективність навчання та проведення наукових робіт;

- розробка та впровадження навчальних матеріалів, які забезпечать інтеграцію тематики інтелектуальної власності в освітні програми закладів середньої та позашкільної освіти;
- проведення позакласних заходів та розробка тематичних матеріалів для їх організації;
- заохочення до інтелектуальної, творчої діяльності дітей та молоді завдяки поширенню інформації про можливості реалізації інтелектуальної та творчої діяльності дітей, зокрема завдяки участі в науково-дослідних програмах, грантах, виставках, майстер-класах тощо.

Строк реалізації Концепції: 2025-2030 роки

3. Шляхи і способи досягнення мети Концепції

Впровадження знань про інтелектуальну власність у закладах середньої освіти потребує системного підходу та включає як методичні, так і організаційні питання, що стосуються розробки навчальних програм, підготовки вчителів та адаптації освітніх матеріалів до потреб учнів. Розв'язання проблеми передбачається здійснити шляхом інтеграції знань про інтелектуальну власність в навчальний процес закладів середньої та позашкільної освіти, а саме завдяки застосуванню низки стратегічних і практичних підходів:

3.1. Організація та проведення заходів з підвищення кваліфікації вчителів з тематики інтелектуальної власності для покращення методології викладання навчальних предметів та проведення науково-дослідних робіт з учнями

Необхідно забезпечити знаннями та навичками з тематики інтелектуальної власності як практикуючих вчителів закладів загальної середньої та позашкільної освіти, так і майбутніх педагогів, зокрема студентів, які навчаються за педагогічними спеціальностями. Це є критично важливим етапом у впровадженні тематики інтелектуальної власності в освітній процес, оскільки саме вчителі є основними провідниками знань для учнів. Вони повинні не лише володіти базовими знаннями з інтелектуальної власності, але й мати практичні навички ефективно передавати їх учням у контексті сучасних освітніх потреб.

Для реалізації зазначеної мети необхідно ввести **трирівневу систему навчання**, що відповідатиме різним рівням знань і навичок педагогів у галузі інтелектуальної власності. Ця система включатиме семінари, тренінги, вебінари, майстер класи, менторські програми та інші інтерактивні заходи, що забезпечать ефективне засвоєння знань.

1

На **Першому рівні** навчання (**базовому**) вчителі та студенти педагогічних спеціальностей повинні отримати знання з основ інтелектуальної власності та способів охорони творчих робіт та ідей. Ці знання є необхідними для розвитку навичок ефективного використання інтелектуальної власності в рамках освітнього процесу. Оволодіння базовими аспектами захисту авторських прав та інших видів інтелектуальної власності дозволяє не лише уникати порушень, але й сприяє розвитку творчого потенціалу учнів, формуючи у них повагу до інтелектуальної власності та інноваційної діяльності. Важливо, щоб педагоги були здатні пояснити учням основи інтелектуальної власності, адже це є невід'ємною частиною їхнього правового та соціального розвитку.

2

На **Другому рівні** (**спеціалізованому**) підготовки педагогів необхідно зосередитися на інтеграції знань і навичок про інтелектуальну власність у контексті особливостей навчальних предметів, таких як інформатика, економіка, право, мистецтво тощо. Основною метою даного рівня є надати вчителям необхідні знання та навички щодо використання об'єктів інтелектуальної власності, їх охорони та комерціалізації. Такий підхід сприятиме формуванню правосвідомості учнів і дозволить педагогам ефективно передавати не лише теоретичні знання, а й практичні навички захисту прав на інтелектуальні досягнення, з урахуванням специфіки навчальних дисциплін та вікових особливостей учнів.

3

Третій рівень підготовки спрямований для вчителів, які займаються **науковими дослідженнями або керують науковими проєктами**. Основною метою є надання знань та практичних навичок щодо ефективного захисту та управління правами на наукові розробки, патенти, публікації тощо. Основні цілі даного рівня полягають у ознайомленні педагогів з основними принципами створення наукових проєктів без порушення прав інтелектуальної власності інших осіб, а також методами захисту власних інтелектуальних здобутків. Крім того, важливо надати вчителям знання щодо стратегій ефективного управління інтелектуальною власністю, що включають розробку, моніторинг та комерціалізацію наукових результатів у рамках наукових проєктів, забезпечуючи таким чином належний захист результатів їх досліджень.

3.2. Створення бази навчальних матеріалів, які забезпечать доступ до ресурсів, що підвищують ефективність навчання та проведення наукових робіт

Для вдосконалення проведення для учнів роз'яснень щодо прав та обов'язків у сфері інтелектуальної, творчої діяльності, слід звернути увагу на необхідності додаткових ресурсів, зокрема на оновлення та розширення **бази доступних навчальних матеріалів**. У зв'язку з цим, доцільно розробити інформаційно-довідкові збірки, які включатимуть підбірку найбільш популярних та ефективних інструментів для навчання учнів основам інтелектуальної власності. Такі збірки повинні містити як загальнодоступні матеріали для педагогів (наприклад готові матеріали комплексних уроків), що допоможуть їм пояснити учням основи, так і конкретні інструменти для інтеграції цих знань у навчальний процес. Серед таких інструментів доцільно включити тематичні веб-сайти, відеоролики, мультиплікаційні фільми та інші ресурси, які дозволяють ефективно та цікаво презентувати інформацію. Такі ресурси сприятимуть підвищенню правової обізнаності учнів, забезпечать наочність і доступність викладу матеріалу, а також дозволять педагогам інтегрувати знання та навички з інтелектуальної власності в навчальний процес.

3.3. Розробка та впровадження навчальних матеріалів, які забезпечать інтеграцію тематики інтелектуальної власності в освітні програми закладів середньої та позашкільної освіти

Інтеграція тематики інтелектуальної власності у зміст традиційних навчальних дисциплін середньої освіти. Для цього необхідно адаптувати існуючі навчальні програми та підручники, додавши окремі блоки з основ інтелектуальної власності. Така адаптація сприяє глибшому розумінню учнями правових норм та етичних стандартів, що стосуються творчості, науки та технологій, зберігаючи при цьому логічну структуру навчального курсу та інтегруючи ключові аспекти інтелектуальної власності.

Отже, визначення актуальної тематики для різних навчальних програм закладів середньої освіти умовно можна класифікувати відповідно до освітніх галузей, які визначені Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженим **Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392**:

Мови і літератури

Передбачається вивчення ключових аспектів авторського права, плагіату, етичних норм цитування та публікації творів, а також аналіз літературних творів у контексті захисту авторських прав

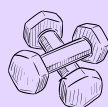
Технології

Передбачається вивчення правового захисту технологій у сфері інженерії, інформаційних технологій тощо, зокрема через патентування нових технологічних рішень, пристроїв тощо

Природознавство

Передбачається вивчення особливостей правової охорони як об'єктів права інтелектуальної власності нових технологій, методів досліджень, біотехнологічних розробок, хімічних сполук, астрономічних пристроїв, геоінформаційних систем, тощо

Здоров'я і фізична культура

Передбачається вивчення правової охорони біомедичних технологій, методів лікування та реабілітації в сфері охорони здоров'я, а також захист авторських прав на тренувальні програми, наукові дослідження у галузі фізичної культури та охорони здоров'я.

Мистецтво

Передбачається вивчення принципів охорони авторського права на твори мистецтва, зокрема художні твори, музику, кінофільми, тощо, а також ліцензування та захист прав на різні види творів

Математика

Передбачається вивчення правової охорони наукових відкриттів, математичних методів, виразів та співвідношення у формулі винаходу, математичного моделювання патентних досліджень

Суспільствознавство

Передбачається вивчення основних понять з інтелектуальної власності, прав творців та прикладів їх порушень, історії відомих винаходів та їхній вплив на розвиток суспільства. Окрему увагу слід приділити правовому статусу культурної спадщини, а також історичним конфліктам, що виникали через порушення прав інтелектуальної власності

Для інтеграції тематики інтелектуальної власності в освітні програми позашкільної освіти необхідно розробити спеціалізовані навчальні матеріали, що надаватимуть учням знання та навички з інтелектуальної власності, орієнтуючись на їхні інтереси, наукові роботи та потреби в творчій самореалізації. Визначення актуальної тематики з інтелектуальної власності можна орієнтовно класифікувати в залежності від переліку освітніх напрямів визначених **Законом України «Про позашкільну освіту»**:

Бібліотечно-бібліографічний

Передбачається вивчення за цим напрямком основ академічної доброчесності, правил цитування, запобігання плагіату та правових аспектів створення баз даних, репозитаріїв, використання бібліографічних ресурсів

Оздоровчий

Передбачається вивчення за цим напрямком основ інтелектуальної власності в контексті розробки та захисту прав інтелектуальної власності на програми фізичної реабілітації, тренувальні комплекси тощо

Художньо-естетичний

Передбачається вивчення за цим напрямком окремих аспектів захисту прав інтелектуальної власності на художні твори, що створюються в галузі образотворчого мистецтва, дизайну та декоративно-прикладного мистецтва

Фізкультурно-спортивний або спортивний

Передбачається вивчення за цим напрямком прав інтелектуальної власності на спортивні тренувальні програми, методики, різноманітних технологій у сфері спорту

Гуманітарний

Передбачається вивчення за цим напрямком основ зі здійснення та захисту авторських прав на літературні, мистецькі та наукові твори

Мистецький

Передбачається вивчення за цим напрямком основ прав інтелектуальної власності в галузі музики, театального мистецтва та інших напрямків творчої діяльності

Туристсько-краєзнавчий

Передбачається вивчення за цим напрямком особливостей охорони окремих об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема географічних зазначень задля збереження та популяризації культурної спадщини

Науково-технічний

Передбачається вивчення за цим напрямком основ з права інтелектуальної власності для захисту нових технічних розробок, технологій, програмного забезпечення та наукових досліджень у різних сферах науки та техніки

Пластовий, скаутський

Передбачається вивчення за цим напрямком основ інтелектуальної власності в рамках скаутських активностей включає ознайомлення учнів із правилами створення та основами захисту прав інтелектуальної власності на матеріали, створені в процесі реалізації скаутських проєктів

Еколого-натуралістичний

Передбачається вивчення за цим напрямком основ реєстрації патентних прав на різноманітні розробки і технології в сфері екології, а також механізмів захисту об'єктів інтелектуальної власності, які використовуються задля забезпечення охорони навколишнього середовища

Соціально-реабілітаційний

Передбачається за цим напрямком сприяння розвитку та стимулювання прояву та реалізації творчих активностей, інтересів, здібностей та самореалізації вихованців через надання базових знань з інтелектуальної власності та пропонування інтерактивних завдань для їх виконання

Дослідницько-експериментальний

Передбачається вивчення за цим напрямком основ з права інтелектуальної власності на наукові дослідження, що відображають втілення результатів наукових ідей, експериментальних методів, конструкторських розробок тощо

Військово-патріотичний

Передбачається вивчення за цим напрямком окремих аспектів захисту розробок у галузі озброєння, оборони та військових технологій

3.4. Проведення позакласних заходів та розробка тематичних матеріалів для їх організації

Організація для учнів **позакласних заходів**, зокрема лекцій, семінарів, майстер-класів, тематичних уроків, просвітницьких кампаній, інтерактивних занять, зустрічей з представниками творчого середовища в рамках тематичних тижнів та свят присвячених винахідництву, медіаграмотності та інтелектуальної власності, які можуть стати ефективним інструментом для підвищення обізнаності учнів щодо основ інтелектуальної власності. Учасники, створюючи власні творчі роботи, такі як картини, музику, програми чи технічні продукти, зможуть ознайомлюватися при цьому з основами патентування, ліцензування та захисту авторських прав. Залучення до даних заходів фахівців у сфері інтелектуальної власності, таких як представники Державної організації "Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій", представників громадських організацій, сфер креативної індустрії та винахідництва, дозволяють створити умови для обговорення важливих правових аспектів творчості та отримати практичні знання щодо оформлення прав на свої роботи, а також розуміння важливості захисту інтелектуальних досягнень у сучасному світі.

3.5. Заохочення до інтелектуальної, творчої діяльності дітей та молоді

Стимулювання до інтелектуальної діяльності дітей та молоді здійснюється через поширення інформації про можливості їх участі у різноманітних проєктах, зокрема у науково-дослідних програмах, грантах, виставках, майстер-класах та інших заходах. В Україні наразі не існує масштабних, довготривалих ініціатив з розвитку креативності та творчих здібностей, які мали б охопити дитячу та молодіжну аудиторію. Чудовим прикладом подібних проєктів є творчі активності, організовані в інших країнах, участь у яких може прийняти кожен, незалежно від країни проживання. Такі проєкти заохочують до творчості, стимулюють креативне мислення, дозволяють порівнювати власну ідею з її об'єктивізацією, в тому числі й організаторами активностей.

Одним з найбільш успішних прикладів такої ініціативи є програма Академії Всесвітньої організації інтелектуальної власності **«IP Youth Ambassadors Program»**, спрямована на підтримку молодих, інноваційних та творчих особистостей, зокрема авторів, винахідників і підприємців, які розв'язують актуальні проблеми через свої творчі і винахідницькі пошуки. Програма має на меті сприяти поширенню знань про інтелектуальну власність серед молоді, що позитивно впливає на розвиток молоді, надаючи учасникам можливість пройти навчання на різних рівнях з інтелектуальної власності, взяти участь у семінарах з лідерства та адвокації та приєднатися до міжнародної мережі молодіжних послів. З огляду на успішний досвід інших країн, в Україні доцільно активно залучати молодь до подібних ініціатив, що сприятиме розвитку інтелектуальної, творчої діяльності та підвищенню рівня обізнаності з питань інтелектуальної власності.

Зазначені пропозиції сприятимуть ефективній інтеграції знань про інтелектуальну власність у освітній процес закладів середньої освіти, забезпечуючи комплексний розвиток креативного потенціалу учнів, підвищення їх творчої активності та правової обізнаності.

4. Очікувані результати

Реалізація **Концепції** стане важливим кроком до підвищенню рівня національної культури до прав творців та формування правосвідомого суспільства. Це сприятиме підвищенню рівня обізнаності учнів, вчителів та інших учасників освітнього процесу щодо значення інтелектуальної власності та важливості її захисту. У результаті цього буде стимулюватися розвиток творчого потенціалу молоді, що дозволить їй не лише генерувати інноваційні ідеї, але й ефективно захищати результати своєї праці. У довгостроковій перспективі це сприятиме створенню здорового конкурентного середовища, яке стане рушійною силою економічного розвитку країни. Системність навчальних та просвітницьких заходів, які спрямовані на підвищення правової грамотності, культури поведінки в сфері інтелектуальної власності та виховання поваги до прав творців важливі для виховання молодого покоління українців відповідно до цінностей інтелектуальної власності.

Крім того, реалізація концепції суттєво **підвищить рівень правової грамотності** серед педагогічних працівників, що дозволить їм ефективно інтегрувати знання про інтелектуальну власність у навчальні програми. Це забезпечить не лише якісне навчання, а й виховання у молоді поваги до авторських прав та інтелектуальних досягнень. Завдяки підвищеній кваліфікації вчителів та розвитку відповідних методичних матеріалів, учні зможуть краще розуміти не тільки теоретичні основи інтелектуальної власності, а й практичні аспекти її захисту та комерціалізації, що є важливими для їх подальшого професійного розвитку.

Забезпечення виконання завдань і заходів, передбачених Концепцією, **допоможе створити ефективну та злагоджену систему правового захисту інтелектуальної власності** в Україні. Це дозволить не тільки знизити рівень порушень прав, але й активно сприяти розвитку інтелектуальної, творчої діяльності, а також інтеграції національної правової системи з міжнародними стандартами. В результаті цього, молоді винахідники та підприємці матимуть змогу більш ефективно захищати свої інтелектуальні досягнення, що стане основою для розвитку стартапів та технологічних інновацій на світовому рівні.

5. Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів

Реалізація Концепції здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції, визначається щороку з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів, розміру міжнародної технічної допомоги, аналізу потреб на реалізацію Концепції.

Післямова

У межах проєкту «Ключ до інноваційної освіти: впровадження основ інтелектуальної власності у програми закладів середньої освіти» було розроблено проєктний документ – «Концепцію впровадження знань про інтелектуальну власність у закладах середньої та позашкільної освіти».

Цей документ покликаний допомогти відповісти на актуальні виклики, з якими стикається сучасна система освіти у сфері правової культури. Він спрямований на визначення шляхів розвитку у школярів навичок розпізнавання, охорони та практичного використання результатів творчості, а також на формування поваги до прав інших авторів і винахідників.

Ми відкриті до діалогу і запрошуємо освітян, науковців і всіх зацікавлених долучитися до фахового обговорення запропонованої концепції. Спільно ми зможемо вдосконалити підходи до впровадження знань про інтелектуальну власність у навчальний процес і зробити його максимально ефективним та актуальним.

Пропозиції, коментарі та запитання щодо проєкту «Концепція впровадження знань про інтелектуальну власність у закладах середньої та позашкільної освіти» просимо надсилати на електронну адресу департаменту «Академія інтелектуальної власності»: ip.academy@nipo.gov.ua.

Кулініч О., Стожук О., Концепція впровадження знань про інтелектуальну власність в закладах середньої та позашкільної освіти: проєктний документ / художнє оформлення О. Андрієнко, Г. Третьякова. К.: УКРНОІВІ, 2025. 16 с.

© УКРНОІВІ, 2025

 Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОІВІ.

Візуальні елементи: Canva Pro.